

Sosiaali- ja terveysministeriö
kirjaamo@stm.fi

Viite Lausuntopyyntö STM/3551/2017, STM090:00/2017

Luonnos hallituksen esitykseksi sosiaaliturva- ja vakuutuslainsäädännön muuttamiseksi tietosuoja-asetuksen johdosta

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi sosiaaliturva- ja vakuutuslainsäädännön muuttamiseksi tietosuoja-asetuksen johdosta. Esityksen tavoitteena on saattaa kansallinen sosiaaliturva- ja vakuutuslainsäädäntö yhteensovivaksi tietosuoja-asetuksen kanssa. OP Ryhmä kannattaa tietosuojalainsäädännön uudistamisen pääasiallista tavoitetta parantaa henkilötietojen suojaa lisäämällä läpinäkyvyyttä ja henkilöiden mahdollisuutta valvoa omia tietojaan. Hallituksen esitysluonnoksen mukaisesti pidämme erittäin tarpeellisena käyttää asetuksen mahdollistamaa kansallista liikkumavaraa ja täydentää kansallista lainsäädäntöä siltä osin kuin se on tarkoituksenmukaista. Pidämme tärkeänä, että esitysluonnoksessa on jätetty ennalleen vakuutuslaitoksen oikeus luovuttaa samaan konserniin, vakuutusyhtymään, taloudelliseen yhteenliittymään tai rahoitus- tai vakuutusryhmittymään kuuluvalle toiselle yritykselle vakuutuksenottajaa koskevia tarpeellisia tietoja. Tämä on käytännön toiminnan ja sujuvan asiakaskokemuksen kannalta ensiarvoisen tärkeää.

Edellä mainitun lisäksi esitämme kunnioittavasti seuraavaa.

Yhteinen väärinkäytösrekisteri ja vahinkorekisteri

Yhteinen väärinkäytösrekisteri ja vahinkorekisteri ovat perustuneet tähän saakka Tietosuojalautakunnan lupaan. Kannatamme hallituksen esitysluonnoksen mukaisesti väärinkäytösrekisteriä koskevan toiminnan mahdollistamista kansallisessa lainsäädännössä. Esitysluonnoksen perusteluissa selvitetään rikostuomioihin ja rikkomuksiin liittyvään henkilötietojen käsittelyyn liittyen mahdollisuutta säännellä kansallisesti myös vakuutusyhtiöiden yhteisestä vahinkorekisteristä. Luonnoksessa todetaan, että vahinkorekisteriä koskeva täydentävä kansallinen sääntely enää ole mahdollista, koska vahinkotietojen käsittelyn oikeudellinen peruste on jatkossa tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan f-alakohta. Väärinkäsitysten välttämiseksi perusteluja on syytä tarkentaa tältä osin. Ensinnäkin on syytä selvittää, että kyse on *vahinkorekisteriä koskevasta* vahinkotietojen käsittelystä. Toiseksi pidämme tärkeänä selvittää esityksen perusteluja siten, että vakuutusyhtiöt voivat edelleen jatkaa yhteisen vahinkorekisterin käyttöä nykyiseen tapaan sen jälkeen, kun Tietosuojalautakunnan lupa lakkaa tietosuoja-asetuksen tultua voimaan.

Sekä väärinkäytös- että vahinkorekisterin toiminnan kannalta on erittäin tärkeää saattaa lainsäädäntö voimaan ajoissa, jotta toiminta ei keskeydy silloin kun tietosuojaa-asetus tulee voimaan.

Vakuutusyhtiölakiin ehdotetaan luonnoksessa uutta pykälää, jossa säädetään vakuutusyhtiön oikeudesta käsitellä tietoja rikosepäilyistä ja rikoksista. On hyvä huomioida, että rekisterissä olevien henkilöiden määrä ei ole suuri, mutta vaikutus vakuutusmaksujen korotuksiin voi väärinkäytösten vuoksi olla vuoksi merkittävä. Luonnoksen mukaan tiedot on poistettava rekisteristä viimeistään viiden vuoden kuluttua siitä, kun tieto on ensimmäisen kerran rekisteröity. Ehdotamme tähän muutosta, jonka mukaan tiedot on poistettava rekisteristä viimeistään viiden vuoden kuluttua siitä, kun tuomio on saanut lainvoiman. Käytännössä aika esitutinnan alkamisesta tuomioon voi olla huomattavan pitkä ja lisäksi tuomioistuimilla on yleensä tällaisissa asioissa korkea tuomitsemiskynnys. Pitkän käsittelyajan takia tieto ei joissain tapauksissa olisi enää rekisterissä, vaikka tuomiota ei olisi edes vielä annettu. Tiedon pidemmällä säilytysajalla vältettäisiin edellä mainitut ongelmat.

Rekisteröidyn oikeus käsittelyn rajoittamiseen

Esitysluonnoksen perustelujen mukaan sosiaalivakuutuslainsäädäntöön ja muihin lakisääteisiä etuuksia koskeviin lakeihin ehdotetaan lisättäväksi säännökset, joilla poikettaisiin tietosuojaa-asetuksen 18 artiklan mukaisesta oikeudesta käsittelyn rajoittamiseen. Rekisteröidyllä ei olisi oikeutta rajoittaa henkilötietojen käsittelyä siltä osin kuin kyse on laissa säädetyn tehtävän hoitamisesta. Kannatamme tätä ehdotusta.

Tarkastusoikeuden rajoituksesta säädetään nykyisin henkilötietolaissa, jonka mukaan tarkastusoikeutta ei ole, jos mm. tiedon antaminen saattaisi haitata rikoksen ehkäisemistä tai selvittämistä. Vakuutustoiminnassa tämä koskee esimerkiksi vakuutuspetosten estämiseksi ja selvittämiseksi sekä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseksi hankittuja ja käsiteltyjä tietoja. Pidämme tärkeänä mahdollistaa nykyinen käytäntö jatkossakin. Hallituksen esitysluonnoksessa ei esitetä ko. säännöstä vakuutusyhtiölakiin muilta osin kuin mitä rikkomuksista ilmoittamismenettelyn yhteydessä säädetään markkinoiden väärinkäytösasetuksen mukaisesti. Tällä hetkellä on vielä epäselvää, aiotaanko tästä antaa yleissäännös tietosuojalakiin. Jos tietosuojalakiin ei esitetä yleissäännöstä, ehdotammekin, että esitysluonnoksen mukainen lakisääteisiä etuuksia koskevia lakeja vastaava säännös rekisteröidyn oikeudesta käsittelyn rajoittamiseen lisätään myös vakuutusyhtiölakiin.

Automaattiset päätökset

Esitysluonnoksen perusteluissa todetaan, että sosiaaliturva- ja vakuutuslainsäädäntöön ehdotetaan lisättäväksi säännökset, joilla mahdollistetaan automaattisten päätösten antaminen. Kannatamme tämän ehdotuksen lisäämistä lainsäädäntöön, sillä se selkeyttää nykyistä käytäntöä ja mahdollistaa vakuutusprosessien monipuolisen kehittämisen. Muun sosiaaliturva- ja vakuutuslainsäädännön lisäksi säännös automaattisesta päätöksenteosta tulee lisätä myös työtapaturma- ja ammattitautilakiin, joka puuttuu luonnoksesta.

Esitysluonnoksen perusteluissa on huomioitu automaattisen käsittelyn hyödyntäminen ja ratkaisutoiminnan kehittämisen mahdollisuudet myös tulevaisuudessa. Myös terveydentilatietojen käsittelyä vaativia ratkaisuja on mahdollista tehdä automaattisessa päätöksenteossa asiakkaan oikeusturvan vaarantumatta. Tässä yhteydessä on hyvä ottaa huomioon vakuutusalan lisäksi vastaavanlainen tekninen kehitys lääketieteessä, jossa automaatiota ja tekoälyä kehitetään nopeassa tahdissa. Tulevaisuudessa osa manuaalityöstä voidaan hoitaa nykyistä tehokkaammalla ja varmemmalla tavalla myös lääketieteen alalla.

Lopuksi

Yleisenä huomiona esitämme lopuksi, että yhdenmukaisen toimeenpanon kannalta on toivottavaa ja tarkoituksenmukaista laatia EU:n yleistä tietosuoja-asetusta täydentävä kansallinen finanssilaitoksia koskeva lainsäädäntö mahdollisimman yhdenmukaiseksi finanssiliiketoiminnan lajista riippumatta.

Teknisenä korjauksena on syytä tarkistaa tietosuoja-asetuksen oikea voimaantulopäivä, joka on merkitty virheellisesti esitysluonnoksen yleisperusteluihin.

OP Osuuskunta

Erkki Sarsa

Edunvalvontajohtaja

Terhi Valtonen

Edunvalvontapäällikkö, vahinkovakuutus